

VERSLAG

Vergadering van het Centraal College van Deskundigen Archeologie

Datum : Maandag 27 januari 2014
Plaats : De Observant, Amersfoort
Tijd : **13.30 – 17.00 uur**
Kenmerk : SIKB-CCvD Archeo_N_14_27 januari 2014

Aanwezig	Werkt bij	Afgevaardigd door / rol
Drs. S. Boogert	Erfgoedinspectie	EGI/Rijk
Drs. M. Verbruggen	RAAP Archeologisch Advies	VOiA
Drs. M. Wispelwey	Regio Noord-Veluwe	CGA
Dhr. M. van Gelderen	Bouwfonds	NEPROM
Drs. J. Deeben	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	Rijk
Drs. N. Vossen	Pro Erfgoed	NVvA
Dr. E.F. Gehasse	RWS	RWS
Dr. Y. Lammers	Echo tekst en presentatie	VOiA
Mr. K. Meijler		Voorzitter CCvD
Drs. E.N. Wieringa	SIKB	Secretaris

Afwezig		
Drs. L. Wouters	Provincie Utrecht	IPO/IWC
Mr. drs. W. de Koning	SIKB	Programmadirecteur
Drs. J. de Boer	Waternet	Unie v. Waterschappen
Dhr. J. Hendriks	ADC Archeoprojecten	NVAO
Dhr. J. van den Bosch	SOB Research	NVAO
Dr. M. Hoogland	Universiteit Leiden	Archon

Gasten

Eelco Rensink (agp 5)	RCE
Bert Groenewoud (agp 5)	idem
Björn Smit (agp 5)	idem
Roel Lauwerier (agp 5)	idem
Michel Lascaris (agp 5)	idem

Heleen van Londen (agp 6) UvA

Verslag

Drs. E.N. Wieringa (EW)

1 13.30- 13.35 Opening, vaststellen van de agenda

K. Meijler

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Er zijn veel afwezigen te melden. Walter de Koning (vakantie), Mark Hoogland, Jan Hendriks en Jente van den Bosch hebben zich afgemeld. Karianne Winthagen vervangt Lisa Wouters. De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

2 13.35 – 13.50 Prj 215 PvA Herziening KNA Waterbodems

- *Toelichting op het PvA voor de herziening*
- *Gevraagd: in te stemmen met het PvA voor de herziening*

Reacties leden CCvD:

Gevraagd wordt of Jan de Boer (namens UvW) nog vragen heeft ingebracht naar aanleiding van het PvA. EW zal dit nog expliciet bij Jan de Boer navragen.

Actie: Programmabureau

CGA: zijn er gezien de betrokken groep en de moeilijkheden rond de leidraad Scheepsresten nog moeilijkheden te voorzien? Er zal rekening worden gehouden met onderwerpen die gaan over het ontwerp van de KNA-tekst en zaken die nog bediscussieerd moeten worden. Grote moeilijkheden worden echter niet voorzien.

Besloten wordt:

Het PvA wordt zonder wijzigen vastgesteld.

3 13.50 – 14.30 Prj 157 Evaluatie KNA Waarderingsystematiek

- *Ter informatie: Definitief Evaluatierapport Vestigia*
- *Ter bespreking: advies van de KNA begeleidingscommissie aan het CCvD nav de evaluatie (bijlage)*

De voorzitter introduceert dit agendapunt met de woorden dat er na een positief doorlopen proces en dito ontvangen Evaluatierapport, een stevig advies ligt namens de begeleidingscommissie. In dit advies zijn concrete aanbevelingen in de richting van het CCvD Archeologie opgenomen.

Per punt wordt het advies besproken, waarbij alleen de punten zijn opgenomen waarover vragen en discussie waren. De niet expliciet benoemde adviezen worden aangenomen.

- *Advies 1 & 2 aanpassingen KNA m.b.t. waarden van vindplaatsen*

IPO: vraagt aandacht voor de scope van het selectieadvies. Namelijk hoe sectoraal moet dat selectieadvies nou zijn? Het CGA beaamt dat dit in de praktijk ook dikwijls een spagaat is. Er zijn immers ook andere factoren die hier meespelen.

EGI: het is vooral belangrijk om de rollen en verantwoordelijkheden heel duidelijk te definiëren. Die zijn nu vaak niet transparant en lopen door elkaar heen. Belangrijk is te onderscheiden waar de archeoloog aan zet is en waar andere aspecten van invloed zijn op de besluitvorming over een vindplaats.

NVVA: het gaat eerst en vooral om het zuiver (sectoraal) waarden van de vindplaats.

IPO: je zou in je waardering al wel het maatschappelijk rendement kunnen meenemen. De voorzitter reageert dat je ook een praktische oplossing kunt kiezen door daar (maatschappelijke aspecten) ook separaat ruimte te creëren. Transparant zou vooral moeten zijn wat sectoraal is en wat van maatschappelijke aard is. Het CGA vindt dat het advies best ruimer mag zijn dan alleen de sectorale aspecten.

NEPROM: je zou ook ruimte moeten creëren voor het opstellen van een tussenadvies na bijvoorbeeld een Bureauonderzoek.

EGI: wijst op de wenselijkheid van een leidraad voor gemeenten over hoe ze zouden kunnen omgaan met een selectieadvies. In dit verband wordt het RCE project Archeologie voor gemeenten en de bestaande richtlijnen bij SIKB genoemd zoals de BUM. De BUM is een handleiding beschikken en besluiten door overheden.

VOIA: is van mening dat een rapport met een waardestelling zowel sectoraal kan als dat het een advies bevat dat meer multidisciplinair van aard is. Zo lang de rollen maar niet verward worden.

De RCE is hier niet zo voor. Over de aangetroffen archeologie kan je immers wel iets zeggen, over omgevings/RO factoren vaak veel minder.

Besloten wordt dat deze opmerkingen verder uitgewerkt en als overwegingen meegegeven moeten worden bij de uitvoering van fase 2.

Andere opmerkingen bij en op het rapport van Vestigia/fase 2:

VOIA: overweeg of de prospector die het advies afgeeft niet een senior prospector zou moeten zijn.

- Advies 8. Advies tot het in het in het leven roepen van een over/voor een onafhankelijke (klachten)commissie in de archeologie

De voorzitter vraagt wat voor een soort commissie dat zou moeten zijn?

CGA: waarschuwt, er is immers al veel geregeld/voorzien.

VOIA: er is wel behoefte aan een plek of gremium waar je terecht kunt. Nu is er helemaal niets. Wel zou deze commissie geen formele rol moeten hebben, alleen adviserend moeten zijn.

RWS: het is goed om sowieso duidelijker te maken waar mensen voor raad en daad terecht kunnen bij problemen.

- Advies 9 Advies tot discussie over wat belangrijke archeologie is (sectoraal afwegings/selectiekader)

CGA: de waarde en kenniswinst van een vindplaats is een belangrijk punt van aandacht bij het waarderen. Die kan telkens weer anders zijn en ook lokale invloeden kunnen bepalend zijn. Zou het daarom niet goed zijn om de waardestelling überhaupt meer lokaal in te steken?

NEPROM: het kan juist ook regionaal bepaald worden, maar dat kan nooit meer zijn dan vanuit nationale kaders meegegeven is.

Hierop volgt een discussie over nationale wetgeving en gemeentelijke vrijheid om keuzes te maken. De voorzitter geeft mee dat het kader van de wetgeving geen inhoudelijke kaders bevat. Gemeenten hebben immers de vrijheid gekregen hier hun eigen beleid op te formuleren.

RCE: wijst nog steeds monumenten aan vanuit de visie dat het niet meer moet zijn, maar wel van betere kwaliteit is.

VOIA: we zouden dit nog eens bij archeoloog Jan Slofstra moeten navragen. Hij had een duidelijk visie op kennispotentieel vs. Kennislacunes.

Algemene opmerkingen en vervolg:

NVvA: hoe gaan we verder naar aanleiding van dit advies? Wat zijn de concrete stappen? De voorzitter geeft aan dat per advies een gesprek of brief volgt met de betrokken partijen.

Besloten wordt:

Het programmabureau zal een notitie/PvA opstellen waarin met medeneming van hetgeen vandaag besproken is een voorstel tot operationalisering wordt gedaan.

Actie: Programmabureau

4 14.30– 15.00 CCvD in actie: welke inhoudelijke koers gaan we varen?

- *Ter vaststelling: Aangepast reglement CCvD Archeologie (bijlage)*

De voorzitter heeft het reglement aangepast en geactualiseerd. De bedoeling is dat het aangepaste stuk binnenkort wordt voorgelegd aan het SIKB bestuur.

Naar aanleiding van de vorige bijeenkomst lag er nog een vraag aan het CGA voor om te kijken of het CCvD versterkt zou kunnen worden door iemand die zich bij een gemeente vooral bezighoudt met archeologie i.r.t. RO/vergunningverlening. Dit vanwege het wegvallen van een vertegenwoordiger namens de VNG.

Reacties leden CCvD:

Maarten Wispelwey van het CGA geeft aan dat deze vraag is teruggekoppeld met het CGA bestuur en tijdens de Algemene Ledenvergadering. De verwachting was dat dat lastig zou zijn. Nu blijkt dat er leden zijn binnen het Convent die gemandateerd zijn om namens B&W besluiten te nemen en die gewenste rol in het CCvD kunnen vervuldeb. De vraag is nu, is dat de gewenste kennis/rol?

NEPROM: ja dat lijkt de gewenste kennis en rol.

RWS: vergeet niet dat er meer partijen die vergunningverlener zijn (zoals RWS, de provincie....)

IPO: vooral kijken welke rollen in het CCvD vertegenwoordigd zouden moeten zijn.

NVvA: heeft een voorkeur voor een vertegenwoordiging door een gemeente zonder archeoloog. Een archeoloog van een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) is ook een mogelijkheid. De NVvA vraagt n.a.v. dit punt dat eerder ook toetreden door de LTO is genoemd. De voorzitter geeft aan dat daarover inderdaad gesproken is. Toen (2013) is geconcludeerd dat agendalid zijn van deze partij meer zou passen, zoals dat overigens ook geldt voor andere partijen.

EGI: geeft aan bij de tabel samenstelling van het CCvD zoals opgenomen in het reglement dat ze geen adviseur is, maar toehoorder. Ook mist Archon nog in het overzicht.

De voorzitter rondt de discussie voor dit moment af. Gezien de onduidelijkheid komt dit in de maart vergadering terug.

Besloten wordt:

In maart komt een nieuw voorstel, waarin aandacht voor een evenwichtige samenstelling en zal voorafgaand overleg zijn over de uitbreiding afvaardiging namens het CGA.

Actie vz en programmabureau SIKB

- *Gedachtewisseling KNA 4.0, samenstelling en koers (mondeling)*

De voorzitter meldt dat er een eerste gedachtewisseling is geweest met de voorbereidingscommissie. In maart ligt er naar verwachting een stuk dat in het CCvD besproken kan worden.

Helaas moet Nathalie Vossen zich afmelden. Daarvoor in de plaats zal Eli Gehasse deze club versterken.

5 15.00– 16.00 Ter informatie: RCE project Kenniskaart

- *De betrokken projectleiders van de RCE zijn uitgenodigd om een toelichting te geven op het lopende project Kenniskaart. Hierbij is voor elk deelaspect van het project de mogelijkheid om vragen te stellen. Het project is van direct belang voor de KNA. Naar het deelproject 'Prospectiearcheologie' wordt immers verwezen in het advies van het CCvD aan de minister.*

Roel Lauwerier geeft samen met betrokken collega's op uitnodiging van het CCvD een introductie op het RCE project Kenniskaart. Het project is een gevolg van de uitkomst naar de Evaluatie van Malta. Daarin zijn een aantal verbeteracties geformuleerd. Het gaat om de volgende:

1. Archeologie voor gemeenten/RO
2. Topsites beter beschermen
3. Maritieme archeologie
4. Kenniskaart Archeologie

Kenniskaart als term is een metafoor voor een samenhangend pakket voorzieningen om nog betere afwegingen te maken in de AMZ: meer kennis voor keuzes. De kaart vormt het portaal.

Onderwerpen daarin zijn:

1. Vraagstellingen
2. Verwachtingen
3. Verstoringen
4. Methoden en technieken prospectie
5. Archeologische erfgoedkaarten
6. Syntheses

1. Nieuwe NOAa en oogst van Malta – Bert Groenewoudt (RCE)

De vraagstellingen in de NOAa oude stijl omvatten in feite alles, daarover is voortschrijdend inzicht. Ook zijn er weer gegevens bijgekomen. Die kennis moet de NOAa nieuwe stijl gaan voeden. Hij moet dunner en toegankelijker worden en tevens begrijpelijk op gemeentelijk niveau. Dus moet hij anders geschreven en vormgegeven worden.

Syntheses: de stapels rapporten moeten gegevens leveren die worden omgewerkt tot informatie voor m.n. toekomstige keuzes binnen Malta archeologie. Deze 'Oogst van Malta kenniskansen' zijn inmiddels gedefinieerd en per onderwerp in de markt gezet. Uiteindelijk moet dat leiden tot betere vraagstellingen in de nieuwe NOAa.

Reacties leden CCvD:

RWS: hoe moet dit onderdeel gaan werken op provinciaal en gemeentelijk niveau?
Bert Groenewoudt: het moet complementair werken, het is geen verplichting. Het is bedoeld als tool, als handreiking.

2. Verstoringen in kaart – Michel Lascaris (RCE)

Het streven hierbij is efficiëntere archeologie door het volgende in kaart te brengen:

- De kans op verstoring (grof)
- Beschikbaar stellen van datasets
- Maken van een toolkit voor lokale kaarten

Beschikbare bronnen worden hiertoe goed geanalyseerd. Er zijn veel bronnen die voor het werkveld ontsloten kunnen worden, wel voorzien van een label. Gekeken wordt ook naar het zg. PPO onderzoek (Plant en Productie) wat voor teelt was er? hoe diep is er geploegd etc. Resultaat is een Toolbox met snel toegankelijke ingrediënten om een beeld te krijgen of een gebied verstoord is en vooral in welke mate.

Reacties leden CCvD:

SIKB: is er een relatie met het ZLTO project? Michel Lascaris: daar is ook naar gekeken cq er is overleg geweest met de betrokkenen in dat project.

VOIA: dit is ook een positieve kans voor archeologen die met andere methoden willen werken.

3. Verwachtingen in lagen – Björn Smit

Voor uiteenlopende locaties, verspreid over het hele land en met diverse bodemsoorten, worden voorbeeldstudies uitgevoerd. Door daarbij gebruik te maken van verschillende bronnen aangaande diepte en periode worden de resultaten verwerken tot verwachtingskaarten in lagen. Met deze voorbeeldprojecten is zichtbaar wat de mogelijkheden voor gemeenten zijn. Vraag hierbij is: Kan je verwachtingskaarten verder specificeren naar diepte en periode? Doel hierbij is om bronnen en datasets zodanig te ontsluiten zodat betere kaarten gemaakt kunnen worden. O.a. de paleogeografische kaarten van Deltares die voor de RCE gemaakt worden (deze zijn binnenkort beschikbaar), maar bijvoorbeeld ook

vegetatiereconstructies. Bekeken wordt vervolgens of het op landelijk niveau mogelijk is om bewoningsmodellen te maken per archeologische periode. Ook zullen daarnaast gerichte handreikingen aangeboden worden voor het maken van gemeentelijke verwachtingskaarten.

Reacties leden CCvD:

VOIA: worden dit uiteindelijk fysieke verwachtingskaarten? Björn Smit: het zal meer lijken op matrixen en niet zozeer op kaarten als output.

Heleen van Londen: vraagt of ook de bewoningsmodellen van het Oer-IJ project meegenomen worden. Die geven ook een beeld van de locatiekeuze voor het holocene gebied.

4. Prospectiearcheologie – Eelco Rensink

De aanleiding van dit onderdeel is de grote versnippering aan informatie over methoden en technieken. Doel is om deze toegankelijker te maken. Hierbij zal het niet alleen gaan om het opsporen, maar ook om het toetsen van de gespecificeerde verwachting. Deze kaart wordt modulair van opzet en gelinkt aan de archeologische landschappenkaart. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de diepteligging, grondgebruik en de archeologische hoofdperiodes/complextypen. In feite wordt het daarmee een soort invoermodule.

Reacties leden CCvD:

Programmabureau SIKB: word ook geofysisch onderzoek als methode betrokken? Eelco Rensink: ja, die methode wordt ook meegenomen.

5. Waardekaart in veelvoud – Jan van Doesburg (RCE)

Veel Erfgoedkaarten van gemeenten verschillen nogal onderling. Het doel van het project is om de onderlinge verschillen met de makers en gebruikers van de kaarten te bespreken en zo te komen tot een betere afstemming van toekomstige waardekaarten op elkaar. Het resultaat is de koppeling van de ge-georeferende gemeentelijke archeologische en cultuurhistorische waardekaarten via een digitale kaart van Nederland. Daarnaast biedt het project de gelegenheid om over de gemeentegrenzen heen te kijken.

Algemene opmerkingen tot slot door Roel Lauwerier:

Het project Archeologie voor gemeenten van de RCE moet het vehikel zijn om de resultaten verder bij de doelgroep gemeenten kenbaar te maken.

Het project staat inmiddels in de steigers en zal in 2016 gereed moeten zijn. Projectenresultaten die tussentijds gereed komen, worden beschikbaar gesteld. Op 13 februari is er een NOAa lezing die helemaal in het teken staat van de Kenniskaart.

NVvA: wat wordt het meetpunt? m.a.w wordt het geheel ook actueel gehouden na 2016? Roel Lauwerier geeft aan dat tussen nu en 2016 informatie actueel gehouden worden en dat het geheel ook na 2016 onderhouden zal worden.

6 16.00 – 16.30 Ter informatie: Discovering the Archaeologists of Europe

- *Toelichting op het onderzoek en de tussenresultaten (Nathalie Vossen NVvA en Heleen van Londen namens de UvA)*

Heleen van Londen geeft een toelichting op dit project dat als doel heeft het op Europees niveau monitoren van de archeologische beroepsgroep. Het eerste onderzoek was vooral naar mobiliteit, het tweede onderzoek gaat met name over de gevolgen van de crisis. Het onderzoek wordt in Nederland uitgevoerd door 3 partners: de RCE, de NVvA en de UvA.

Veel instellingen in Europa doen mee aan het onderzoek. Voor Nederland wilde men in beeld brengen hoeveel mensen er nu werkzaam in de archeologie, in welke sector en wat is de aard van het werk. Zijn hierin verschuivingen te zien t.o.v. de voorgaande periode die onderzocht werd?

Ook is via de Kamer van Koophandel gekeken naar de bedrijfsresultaten. Daaruit blijkt dat een aantal bedrijven er slecht voorstaat.

Naast de crisis zijn er ook autonome ontwikkelingen zoals *gender* en de toenemende vergrijzing (er komt een pensioengolf aan). Ook is gekeken waar men het meest mee bezig is binnen het vak, dus de aard van het werk. Zo is bijvoorbeeld de publieksarcheologie aan het groeien ten opzichte van/of ten koste van het gravend onderzoek.

Wat levert het op?

In februari/maart van dit jaar zal er een rapport verschijnen. Voorafgaand zal in kleine groepjes de resultaten besproken worden om ze verder te contextualiseren.

In vergelijking met de vorige meting valt nog het volgende op: de krimp in de commerciële hoek lijkt mee te vallen. Komt dit mogelijk door een transformatie van de bedrijfsvorm? Ook de verborgen werkeloosheid onder ZZP-ers wordt nog nader bekeken. De krimp in het aantal Archis-meldingen komt ook terug in de formatie. De grote dreiging lijkt nu vooral te zitten in de benarde financiële positie bij een aantal bedrijven.

Wat hebben we straks en wat is de doorwerking daarvan? In de rest van Europa is de krimp 70%! Daar heerst dus een enorme crisis en hebben wij het relatief goed in Nederland. Het jaar 2013 lijkt het dieptepunt te zijn en na 2014 zou herstel verwacht kunnen worden.

Tot slot roept Heleen van Londen de leden op om deel te nemen in de werkgroepjes. Uitkomsten zijn ook voor een deel van belang voor het Advies van het CCvD aan de minister. Het CCvD kan een rol spelen bij het agenderen van m.n. het gelijke speelveld. Negatieve effecten gelden m.n. voor vrouwen. Zo is het salaris van de academica nog steeds lager dan van de academisch geschoolde man. Dit laatste wordt nog verder uitgezocht.

Reacties leden CCvD:

RWS: is er ook gekeken naar formaties bij waterschappen en andere partijen? Heleen van Londen geeft aan dat breed gekeken is.

De voorzitter vraagt of er ook is gekeken naar studentenpopulaties? Dat is ook gedaan.

CGA: vraagt naar de presentatie van de resultaten. Aangegeven wordt dat tijdens een sessie op het SIKB congres op 25 september het rapport gepresenteerd zal worden. Inmiddels heeft ook de minister verwezen naar de uitkomsten van dit onderzoek (n.a.v. de kamervragen SP naar de crisis in de archeologie).

VOiA: het gelijk speelveld gaat vooral over publiek-privaat. Toezicht en concurrentie op kwaliteit bij bedrijven.

7 16.30 – 16.45 Mededelingen en verslag 9 december 2013

- *Ter vaststelling: Conceptverslag 9 december 2013 en actiepunten*

Het verslag wordt zonder wijzingen vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag vraagt de voorzitter aan Jos Deeben/RCE of er nog actie ondernomen wordt n.a.v. de casus Coevorden. De RCE zal hierop geen actie ondernemen.

- *Ter informatie: brief provincie Drenthe (follow up volgt in afstemming OCW/RCE)*
- *Ter informatie: brief CCvD bij vrijgeven KNA 3.3*

8 16.45 Rondvraag & afsluiting

--

Actielijst

Agendapunt	Afspraak CCvD 27 januari 2014	Door	Stand van zaken
2.	Check Jan de Boer/UvW PvA KNA Wb	Pb/Wieringa	
3.	PvA/notitie advies prj 157 Waardenen	Pb/Wieringa	
4.	Reglement en samenstelling	Pb/vz	zie ook pnt 6/09-12-2013
Agendapunt	Afspraak CCvD 9 december 2013	Door	Stand van zaken
4.	Publiceren definitief jaarprogramma	Pb/Wieringa	nog te doen
6.	samenstelling: uitbreiding lid CGA vanuit een gemeente zonder archeoloog	CGA/Wispelwey	loopt
6.	Aanpassen Reglement en voorleggen aan CCvD – en vaststellen bestuur	Pb/Kees Meijler	loopt
6.	Organiseren brainstormsessie KNA 4.0 en verder	Pb/Wieringa	Uitgevoerd

